

VILNIAUS UNIVERSITETO KORUPCIJOS PREVENCIJOS 2017–2018 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus universiteto korupcijos prevencijos Programa parengta vadovaujantis Vilniaus universiteto statutu (toliau – Statutas), Lietuvos Respublikos nacionaline kovos su korupcija 2015–2025 metų programa (toliau - Nacionalinė kovos su korupcija programa), Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, bei atsižvelgiant į Vilniaus universiteto vidaus audito 2014 m. rugsėjo 24 d. ataskaitą Nr. 3 „Dėl korupcijos rizikos valdymo Vilniaus universitete vertinimo rezultatų“, Vilniaus universiteto 2015–2017 metų strateginį veiklos planą (toliau – Strateginis planas).

2. Pažymėtina, kad Statuto 5 straipsnyje yra įtvirtintos Vilniaus universiteto veiklos sritys ir rūšys. Pagrindinės Vilniaus universiteto veiklos sritys yra šios: 1) mokslas, 2) menas, 3) studijos, 4) neformalusis švietimas, 5) technologijos, 6) žmogaus sveikata, 7) kita švietimo ir kultūros veikla. Pagrindinės veiklos rūšys: 1) visų rūšių moksliniai ir meno tyrimai, eksperimentinė, socialinė, kultūrinė, technologinė plėtra ir meno kūryba; 2) visų pakopų universitetinės studijos; 3) klausytojų kvalifikacijos kėlimas ir kitokia šviečiamoji arba mokymo (dėstymo) veikla; 4) konsultavimo ir ekspertinė veikla; 5) mokslo, meno ir technologijų sklaida ir dalyvavimas sveikatinimo veikloje¹. Atsižvelgiant į tai, kad Statutas įtvirtina daug Vilniaus universiteto veiklos sričių, o taip pat turint omeny Statuto 3 straipsnį, kuriame teigiama, kad Vilniaus universitetas turi Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo ir iš Statuto laiduojamą autonomiją, - Vilniaus universiteto rektoriaus įsakymu sudarytos darbo grupės susirinkimo metu korupcijos prevencijos programą ir ją įgyvendinantį priemonių planą, nuspręsta rengti ir įgyvendinti etapais, t. y. kasmet pildant (t. y. palaipsniui nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę visose Vilniaus universiteto veiklos srityse) ir tobulinant (t. y. atitinkamai plečiant Programą ir papildant pastarąją

¹ Vilniaus universiteto statutas: <http://www.vu.lt/site_files/Adm/statutas/Vilniaus_universiteto_Statutas.pdf>.

įgyvendinantį Priemonių planą). Turint omenyje Vilniaus universiteto Strateginį planą, 1 etapo metu Programa orientuojama į korupcijos rizikos veiksnių šalinimą bei sąžiningumo ir atsparumo korupcijai stiprinimą šiose Vilniaus universiteto veiklos srityse: mokslas ir studijos.

3. Programa įgyvendinama pagal pridedamą Priemonių planą.

4. Programa ir ją įgyvendinantis Priemonių planas nuolat pildomi ir tobulinami teisės aktuose nustatytais terminais bei atsižvelgiant į Vilniaus universiteto strateginio veiklos plano pasikeitimus. Visi suinteresuoti subjektai gali teikti pasiūlymus dėl Programos ir Priemonių plano nuostatų per visą jų įgyvendinimo laikotarpį.

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ

5. Nacionalinėje kovos su korupcija programoje korupcija apibrėžiama kaip viena iš nacionalinių grėsmių valstybei ir kaip vienas iš pavojingiausių socialinių reiškinių, keliančių grėsmę žmogaus teisėms, demokratijai ir teisei valstybei, iškreipiančių socialinį teisingumą, sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas, mažinančių ekonomikos augimą, keliančių pavojų valstybės valdymui, valstybės ar savivaldybių įstaigų stabilumui ir visuomenės moralei. Korupcija yra latentinis reiškinys, o korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų poveikis įvairioms teisinėms, politinėms ir socialinėms sritims paprastai išryškėja tik vėliau, susidūrus su korupcijos pasekmėmis. Tai reiškia, kad veiksminga valstybės antikorpacinė veikla turėtų būti skirta ne tik korupcinio pobūdžio teisės pažeidimams užkardyti, bet ir šalinti bei mažinti sąlygas asmenims, dirbantiems viešajame sektoriuje, turėti naudos, atlikti žalingus veiksmus ar susilaikyti nuo naudingų visuomenei veiksmų².

6. Remiantis sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2014“ duomenimis, galima daryti išvadą, kad antikorpacinė aplinka Lietuvoje gerėja. 2014 metais Lietuvai pavyko pasiekti aukštesnį korupcijos suvokimo indeksą, pagal kurį valstybė priskiriama prie šalių, geriau kontroliuojančių korupciją ir siekiančių tapti dar skaidresnėmis³.

7. 2015 metais Vilniaus universiteto 2017–2018 metų korupcijos prevencijos programos rengimo rėmuose, siekiant išsiaiškinti Vilniaus universiteto bendruomenės narių (pirmosios ir antrosios studijų pakopų studentų, doktorantų, rezidentų, dėstytojų ir administracijos darbuotojų) požiūrį korupcijos atžvilgiu buvo atliktas sociologinis tyrimas. Taip pat 2016 metais buvo atlikta Universiteto darbuotojų ir studentų apklausa, kurioje darbuotojų 36,8 proc. ir studentų 25,3 proc. nurodo, kad Vilniaus universitete yra korupcijos apraiškų (kyšininkavimo, savų protegavimo, diplomų ir baigiamųjų darbų pirkimo ir kt.).

² Lietuvos Respublikos nacionalinė kovos su korupcija 2015–2025 metų programa : <<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/25c529d0cbcd11e4aaa0e90fce879681>>.

³ Lietuvos Respublikos nacionalinė kovos su korupcija 2015–2025 metų programa : <<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/25c529d0cbcd11e4aaa0e90fce879681>>.

Nustatyti tokie tyrimo uždaviniai:

- 1) Atskleisti, kaip suprantama korupcija ir jos pasireiškimo formos Vilniaus universiteto veikloje.
- 2) Išsiaiškinti, kokiose Vilniaus universiteto veiklos srityse egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė.
- 3) Identifikuoti galimas korupcijos pasireiškimo priežastis.
- 4) Išsiaiškinti, kokios priemonės diskusijų dalyvių požiūriu būtų efektyvios mažinant korupcijos pasireiškimo tikimybę.

Tyrimo gairės buvo suformuluotos išanalizavus Nacionalinės kovos su korupcija programoje parengtas metodines priemones, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos studentų atstovybių sąjungos, Specialiųjų tyrimų tarnybos užsakymu atliktus korupcijos situacijos įvertinimo tyrimus universitetuose ir kitose viešojo sektoriaus srityse, tarptautinės organizacijos „Transparency International“ skelbiamas ataskaitas apie korupciją švietimo srityje, mokslines publikacijas ir tyrimus korupcijos aukštojo mokslo sistemoje tematika, Vilniaus universiteto Vidaus audito skyriaus ataskaitoje dėl korupcijos rizikos valdymo Vilniaus universitete vertinimo rezultatų pateiktą pavyzdinį klausimyną.

Gairės sudarė 4 teminės dalys: korupcijos samprata, pasireiškimo sritys ir formos, pasireiškimo priežastys, prevencijos priemonės.

Atlikus tyrimą nustatyta, kad Vilniaus universiteto bendruomenės narių korupcijos problema Lietuvos aukštųjų mokyklų veikloje vertinama kaip mažai išreikšta, kad Vilniaus universitete korupcijos problema vertinama, kaip nebūdinga šiai institucijai, galinti pasireikšti tik retais, pavieniais atvejais.

Studentai, doktorantai ir rezidentai labiausiai linkę korupcijos problemą įžvelgti ten, kur, jų manymu, nėra aiškūs sprendimų priėmimo kriterijai arba šie kriterijai nėra žinomi, arba jų nėra laikomasi nuosekliai visais darbinės veiklos atvejais.

Dėstytojai ir administracijos darbuotojai be minėtų kriterijų korupciją įžvelgia ir ten, kur jie pasigenda veiklos viešumo. Diskutuojant, ar Vilniaus universitete egzistuoja konkrečios priežastys ir sąlygos korupcijai rasti, dalyvių nuomone, Vilniaus universitete žengta daug teigiamų žingsnių nustatant aiškias taisykles ir procedūras, konkrečių pareigybių atsakomybę už veiklą ir atskaitomybių ryšius, įgyvendinant viešumo principus. Taip pat manoma, kad Vilniaus universitete studijuoja aktyvūs studentai, galintys pranešti apie pastebėtus korupcijos atvejus, bei dirba darbuotojai, vertinantys savo darbą Universitete.

Pažymėtina, kad šios Programos tikslai, uždaviniai bei siejami rezultatai suformuluoti atsižvelgiant į korupcijos tikimybės nustatymo Vilniaus universitete išvados rezultatus bei turint

omenyje būtent paminėto sociologinio tyrimo, kuriame dalyvavo Vilniaus universiteto bendruomenės nariai, rezultatus.

III SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

8. Šios programos **tikslas** – užtikrinti ilgalaikę, kryptingą ir veiksmingą korupcijos prevencijos ir kontrolės sistemą Vilniaus universiteto veikloje.

9. Programos **uždaviniai**:

9.1. organizuoti ir įgyvendinti korupcijos prevenciją Vilniaus universiteto veiklos srityse;

9.2. kurti antikorupcinę aplinką tarp Vilniaus universiteto bendruomenės narių.

10. Programos **efektyvumas vertinamas** pagal šiuos kriterijus:

10.1. pagal „Lietuvos korupcijos žemėlapyje“ ir kituose sociologiniuose tyrimuose fiksuotą teigiamą gyventojų nuomonės pasikeitimą dėl korupcijos lygio švietimo srityje;

10.2. pagal teisės aktų nustatyta tvarka užfiksuotų pranešimų apie galimas korupcinio pobūdžio veikas Vilniaus universiteto veikloje skaičių;

10.3. pagal Priemonių plane numatytų priemonių įvykdymo skaičių;

10.4. pagal Priemonių plane numatytų priemonių įgyvendinimą per jame nustatytus terminus.

IV SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA, ATSKAITOMYBĖ

11. Programos uždaviniams įgyvendinti sudaromas Priemonių planas. Priemonių planas yra neatskiriama šios Programos dalis. Jame nustatomas konkrečių priemonių turinys, už priemonių įgyvendinimą atsakingi subjektai, priemonių įgyvendinimo terminai ir priemonių įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

12. Programos ir Priemonių plane numatytų priemonių įgyvendinimą:

12.1. atlieka Priemonių plane numatyti atsakingieji Centrinės administracijos šakiniai padaliniai;

12.2. koordinuoja Personalo direkcija, o ją panaikinus ir / arba perdavus atitinkamas funkcijas - Teisės departamentas;

12.3. kontroliuoja – kancleris.

13. Programos priemonių vykdytojai privalo reguliariai vykdyti priemones bei periodiškai rengti ir teikti šių priemonių vykdymo ataskaitas šios Programos 12 punkte nurodytiems subjektams.

14. Personalo direkcija, o ją panaikinus ir / arba perdavus atitinkamas funkcijas - Teisės departamentas paruošia apibendrintą informaciją apie Programos ir Priemonių plano įgyvendinimo

eigą bei veiksmingumą ir teikia atsakingoms valstybinėms institucijoms teisės aktuose nustatyta tvarka.

15. Informacija apie Programos ir Priemonių plano įgyvendinimo eigą viešai skelbiama Vilniaus universiteto interneto svetainėje.

V SKYRIUS PROGRAMOS FINANSAVIMAS

16. Programa vykdoma iš Universiteto lėšų, taip pat iš kitų teisėtai ir tikslinė paskirtimi gautų lėšų.
